

Nämnden för funktionshinder och habilitering

Delårsrapport per 31 augusti 2016

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
2 Nämndens samlade bedömning	1
3 Fullmäktiges uppdrag till NFH 2016	2
3.1 Motverka våld i nära relationer	2
3.2 Motverka ökat riskbruk av alkohol	3
3.3 Vårdkedjan ska vara enkel, logisk och tydlig för brukaren	3
3.4 Fördjupad samverkan med kommunerna	3
3.5 Ta tillvara medarbetarnas kompetens	4
3.6 Landstingets funktionshinderspolitiska arbete	4
4 Mål och uppföljningsindikatorer	4
5 Ekonomi	5

1 Inledning

Nämnden för funktionshinder och habilitering redovisar sitt resultat per den 31 augusti med utgångspunkt i landstingsplanens övergripande mål 2016-2019 inklusive årlig plan 2016 samt nämndens verksamhetsplan för 2016. Nämnden ansvarar för verksamheter som tillhandahåller rehabilitering, habilitering och särskilt stöd till personer med funktionsnedsättning, tolktjänst till döva och hörselskadade samt hjälpmedelsservice till hälso- och sjukvården i landstinget och länets kommuner. Nämnden ansvarar också för samordning av landstingets funktionshinderspolitiska arbete.

2 Nämndens samlade bedömning

Verksamheterna inom nämndens ansvarsområde visar i stort ett gott resultat vad gäller utvecklingsarbetet i enlighet med nämndens verksamhetsplan. Men måluppfyllelsen för 2016 nås troligen endast delvis samt noteras ett underskott mot budget inom Hjälpmedel Västerbotten.

I maj 2016 samordnades hela Hjälpmedelsverksamheten i Umeå med mindre serviceenheter i Skellefteå och Lycksele. Nya avtal för 2017 om samverkan i hjälpmedelsproces-

sen bereds med kommunerna och ett förslag till läns gemensam Hjälpmedelsstrategi 2017-2021 är framtagen för beslut hos respektive huvudman under hösten 2016. Pågående arbete med att effektivisera och samordna länet hjälpmedelsförskrivning kommer inte att ge effekt på kort sikt. Däremot kommer en utvecklad och etablerad samverkan mellan huvudmännen med en effektiv och samordnad hjälpmedelsförsörjning att ge effekter på längre sikt.

Landstinget behöver skyndsamt utveckla metoder för att följa hälsotillståndet bland personer med funktionsnedsättning. Aktuella rapporter från Socialstyrelsen visar på dåligt omhändertagande av bland annat personer med hjärt-kärlproblematik samt personer med bröstcancer och som ingår i personkretsen enligt LSS. De erbjuds insatser för sent eller överhuvudtaget inte. I landstingets funktionshinderspolitiska strategi beskrivs denna ojämlikhet i tillgång till vård och förebyggande insatser för att förbättra hälsan. Hälsomätningar är också viktiga för att bedöma behov av habilitering och rehabilitering.

För att säkerställa en tillgänglig primärvård med gott medicinskt omhändertagande av personer med funktionsnedsättning beslutade landstingsstyrelsen i juni 2015 om ett tilläggsuppdrag med målet att tillhandahålla en sammanhållen hälso- och sjukvård inom primärvården för personer med medfödda och tidigt förvärvade funktionsnedsättningar. Ett treårigt projekt kopplat till en av hälsocentralerna inom Hälsoval Västerbotten i Umeå skulle starta i oktober 2016, vilket ska föregås av en planeringsperiod samt uppföljning efter två år. Finansiering av projektet ska hanteras inom fullmäktiges tilldelade ram för primärvård och befintlig kapitering. Enligt vad nämnden för funktionshinder och rehabilitering erfar har projektet inte startat ännu, vilket är oroväckande med tanke på hälsoläget hos målgruppen.

I takt med ökad efterfrågan på utredningar inom autismspektrumtillstånd (AST) ökar också efterfrågan på habiliterande insatser. BUP har för 2016 erhållit medel för ytterligare 60 utredningar för barn och unga vilket direkt påverkar behovet av habilitering. Under senare år har målgruppen ökat markant och utgör ungefär 40 % av alla nya ansökningar varav de flesta av dem har en relativt ny diagnos från BUP eller vuxenpsykiatri. En viss ökning av nyanlända svenskar med behov av insatser inom habilitering och rehabilitering kan också noteras. Sammanfattningsvis kan sägas att komplexiteten i de ärenden som aktualiseras och den specifika kompetens som efterfrågas medför att verksamheten idag inte kan erbjuda tillräckligt stöd till en högt prioriterad målgrupp.

Tolkcentralen ökar antalet tolktillfällen år från år. Utvecklingen med distanstolkning går också snabbt framåt vilket effektiviserar verksamheten som blir mer tillgänglig då det minskar transporttider. Då behovet av tolk även finns dygnet runt behöver verksamheten etablera beredskapstolkar. En sammanslagning av basenheterna Tolkcentral och Hjälpmedel Västerbotten pågår där målet är att verksamheterna ska utgöra en gemensam basenhet Hjälpmedel Västerbotten i januari 2017.

3 Fullmäktiges uppdrag till nämnden för funktionshinder och habilitering 2016

3.1 Motverka våld i nära relationer.

Inom vuxenhabilitering implementerades framtagna riktlinjer 2015, implementering pågår också inom hörsel- och synrehabilitering. Basenheten har i samverkan med Umeå kommun arbetat med att utforma riktlinjer för ett gott bemötande och omhändertagande av kvinnor med kognitiva funktionsnedsättningar som utsätts för våld i särskilt boende. Verksamheten har även i samarbete med folkhälsoenheten genomfört en temadag för all personal i HBTQ frågor, en fördjupning i syfte att diplomera arbetsplatser inom basenheten planeras för 2017-2018.

3.2 Motverka ökat riskbruk av alkohol

Inom hörsel- och synrehabilitering pågår planering för arbete med riktlinjerna för Hälsa 2020. Liknande arbete med hälsokartläggningar pågår inom övriga delar av habiliteringscentrums verksamhet. Hälsoplaneringar genomförs också i arbetet med den individuella planeringen inom barn och vuxenhabilitering.

3.3 Vårdkedjan ska vara enkel, logisk och tydlig för brukaren

Kvalitetsregister inom synrehabilitering infördes vid årsskiftet och arbetet pågår för att höja täckningsgraden. Implementering av habiliterings- och rehabiliteringsprogram fortgår. Inströmningen av personer med autismspektrumtillstånd ökar både vad gäller barn och vuxna. Det är svårt att med befintliga resurser möta de individuella behoven. Fortsatt arbete med att implementera habiliteringsprogram för vuxna personer med högfungerande autism pågår också. Många har en komplex problematik där behov av stöd från vuxenpsykiatri också finns varför samarbete och samverkan behöver förbättras.

Under maj-augusti ökade ansökningar till barn och ungdomshabilitering varför målsättningen inte kommer att uppnås där alla barn med autism som aktualiseras före fem års ålder ska erbjudas program med mångsidiga intensiva insatser. Däremot får så gott som alla tidigt erbjudande om föräldrastöd. Samarbetet med barn och ungdomspsykiatri behöver också här följas upp och vidareutvecklas.

Kvalitetsregister för vuxna personer med autism och problemskapande beteende införs samt har två förbättringsprojekt kring föräldrastöd med stöd av kvalitetsregister genomförts. I nationell jämförelse är verksamhetens kvalitet på föräldrastöd väldigt god.

I kvalitetsregister CPUP noteras god täckningsgrad i uppföljning av barn med Cerebral pares. Likvärdig vård kan också ges i hela länet med nätverksbaserad intensiv träning för barn och unga när det gäller vardagsfärdigheter. Likaså har ett inriktningsbeslut tagits med innebörden att även vuxna personer ska erbjudas en fortsatt uppföljning vilket förutsätter ett utökat samarbete med sjukhusens kliniker och primärvården som har det grundläggande habiliteringsansvaret.

Nyanlända familjer som kommer till Sverige har barn i behov av habiliteringsinsatser. Medarbetare upplever det mycket positivt att kunna bidra med sin kompetens för dessa barn. Svårigheter uppstår dock i bristen på tolkar och att ge habilitering till unga när familjens totala situation är otrygg.

Produktions- och kapacitetsplanering vidareutvecklas inom synrehabilitering och arbete med vårdflödesanalyser inom hörsel- och vuxenhabilitering planeras. Basenheten gör en översyn av ärendehandläggning vid myndighetsutövning samt mottagning av remisser. Planen är att brukare med medfödd eller tidigt förvärvad funktionsnedsättning erbjuds habilitering i första hand och informeras om rätten att ansöka om LSS-insatsen råd och stöd som komplement om de habiliterande insatserna inte upplevs tillgodose behoven. Förändringen syftar till att förenkla administrationen till förmån för habiliterande insatser.

3.4 Fördjupad samverkan med kommunerna kring rehabilitering och hjälpmedel

Det saknas fortfarande beslut om ansvarsfördelning mellan kommunerna i länet och landstinget vad gäller stöd till äldre med syn- och/eller hörselnedsättning. Detta inkluderar även stöd i användning av hjälpmedel som förskrivits av landstinget. Habiliteringscentrum ingår i en arbetsgrupp med uppdrag från länssamordningsgruppen att förtydliga ansvarsgränser inom habilitering, rehabilitering och hjälpmedelsansvar mellan primärvård och länets kommuner.

Länets kommuner och landstinget samverkar kring hjälpmedelsförskrivning, vilket inkluderar metodstöd och övrig service. I takt med att nya hjälpmedelsprodukter, metoder och

service utvecklas och förskrivningen av dessa insatser ökar behöver huvudmännen hitta tydligare och fungerande former för samverkan med målet att nå en jämlik hjälpmedelsförskrivning i länet. På uppdrag av AC-konsensus, Region Västerbotten, har ett förslag till läns gemensam hjälpmedelsstrategi 2017-2021 tagits fram, vilken planeras fastställas vid respektive huvudmans fullmäktige under hösten 2016.

3.5 Ta tillvara alla medarbetares kompetens

Arbetet med en samordnad kompetensplanering för verksamheterna fortsätter. Inom habiliteringscentrum görs en kartläggning av medarbetarnas kompetensbehov. Inom tolkverksamheten påbörjas inom kort en kartläggning av kompetensbehov för skriv- och TSS tolkar.

Årets arbete med prioriteringar, förbättringsarbeten och kunskapsstyrning är pågående långsiktiga processer som förutsätter varandra. Personalförsörjning är en av habiliteringscentrums absolut största utmaningar. Att genom ledarskap och medarbetarskap utveckla hälsofrämjande arbetsplatser är en framgångsfaktor. En arbetsplats har arbetsmiljöcertifierats ytterligare en har inlett arbetet för certifiering.

3.6 Landstingets funktionshinderspolitiska arbete

Ett förslag till funktionshinderspolitisk strategi för Västerbottens läns landsting 2017-2020 har tagits fram på uppdrag av landstingsfullmäktige och i samverkan mellan nämnden för funktionshinder och habilitering, samverkansnämnden och länets funktionshindersrörelse. Strategin har sin grund i Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar. Den innehåller funktionshinderspolitiska perspektiv på de inriktningsmål som landstingsfullmäktige har fastställt i landstingsplanen att gälla fram till och med 2019. Förslaget har varit ute på remiss och ska prövas i landstingsfullmäktige i september 2016.

4 Mål och uppföljningsindikatorer

I nämndens verksamhetsplan har landstingsplanen omsatts i mål och uppföljningsindikatorer för 2016. Delårsrapporten är en uppföljning av de mål som enligt nämndens verksamhetsplan ska redovisas per augusti. Detta avser målvärden inom två av landstingets inriktningsmål: Bättre och jämlik hälsa samt God och jämlik vård. I redovisningen presenteras i tabellform en prognos för måluppfyllelse vid årets slut för respektive mål. Grönt anger en bedömning om att målvärdet kommer att uppfyllas eller uppfyllas till största delen och rött pekar på en större avvikelse från målvärdet och att förbättringar krävs. Av de 4 mål som redovisas nedan bedöms 2 vara uppfyllda vid årets slut.

Bättre och jämlik hälsa

Mål 2016	Mått	Målvärde 2016	Måluppfyllelse per den 31 aug 2016	Prognos: resultat vid årets slut
3 Brukare i habilitering/rehabilitering är nöjda med insatserna	Andel brukare som i uppföljning av sin individuella plan är nöjda	90 %	Hör 100 % Syn 96 % Hab vuxna 88% Hab barn/unga 93%	Målet uppnås

God och jämlik vård

Mål 2016	Mått	Målvärde 2016	Måluppfyllelse per den 31 aug 2016	Prognos: resultat vid årets slut
7 Personer i behov av synrehabilitering får insatser i rimlig tid	Andel personer inom synrehabilitering som får ett nybesök inom 90 dagar	80 %	Mellan 66-83 % av brukarna får ett nybesök inom 90 dagar	Målet uppnås inte
8 Personer i behov av hörselrehabilitering får insatser i rimlig tid	Andel personer inom hörselrehabilitering som får ett nybesök inom 90 dagar	90 %	Mellan 60-79 % av brukarna får ett nybesök inom 90 dagar	Målet uppnås inte
9 Behov av tolk för döva, hörselskadade och dövblinda personer ska tillgodoses enligt brukarens önskemål	Andel tolkanvändare som får tolk inom önskad tid	95 %	95 % 218 män 209 kv	Målet uppnås

Nämnden för funktionshinder och habiliterings analys av utfallet

Inom syn- och hörselrehabilitering medför uppkomna vakanser längre väntan på nybesök. Arbetsmiljöåtgärder samt kontinuerligt arbete med att förbättra flöden pågår. Inom de små och högspecialiserade enheterna påverkas insatser och arbetsmiljö väsentligt av att vakanser uppstår med en lång inskolningstid för nya medarbetare.

Inom vuxenhabilitering används en ny modell för utvärdering där brukare ges möjlighet att via läsplatta/telefon anonymt besvara ett antal frågor om inflytande och nöjdhet. Avsikten är att förbättra metoder för utvärdering.

Ökad efterfrågan inom vissa målgrupper, främst personer med autismspektrumtillstånd, medför ökade krav på verksamheten. Väntetider ökar och en översyn av utbud genom prioritering och planering av produktion och resurser är inlett. Habiliteringscentrum når målen för nöjdhet med de insatser som ges inom samtliga verksamhetsgrenar trots de tillgänglighetsbrister som finns.

Bedömningen är att Tolkcentralen kommer att klara målet att utföra 95 % av tolkbeställningarna. Däremot har verksamheten svårigheter att fullt ut tillgodose tolk utanför kontorstid och som är av akut karaktär. Behovet av medel för att införa en beredskapslinje är därför stort.

4 Ekonomi

Nämnden redovisar för perioden fram till och med augusti 2016 ett underskott i förhållande till budget med 3,3 miljoner kronor.

Prognosen för helåret kan påverkas av den pågående omstruktureringen av Hjälpmedel Västerbotten där underskottet i relation till budget för närvarande är 5,9 miljoner kronor. En viss fördröjning kan uppstå vad gäller planerade effektiviseringar och omstruktureringar under året. I övrigt redovisar verksamheterna ett positivt resultat, Habiliteringscent-

rum redovisar ett överskott med 2,2 miljoner kronor vilket i huvudsak kan hänföras till vakanser inom verksamheten.

Hjälpmedel Västerbotten noterar ett underskott per augusti med 5,9 miljoner kronor. Prognosen för helåret är att man inte når en budget i balans. För innevarande år prognostiseras resultatet för året bli totalt - 5 miljoner kronor. Detta underskott kan, förutom det stora sparkrav verksamheten fortfarande har också förklaras av att rekrytering av personal i Umeå i samband med omorganisationen tidigare lades en månad då det initialt fanns behov av intern utbildning för dessa. Ytterligare faktorer som påverkar kostnaderna är en ökning av inköp av hjälpmedel och tillbehör samt hur kostnader i samband med flytten fördelas mellan landstinget centralt och verksamheten. Från och med maj månad går alla hjälpmedelsleveranser från Umeå. Den samordning av Hjälpmedel Västerbottens verksamheter som genomförts med målet att effektivisera verksamheten i sitt uppdrag gentemot länets kommuner och landstinget kommer därför att ge effekter först på längre sikt.

NFH - Budgetavvikelse per verksamhet under perioden januari - augusti 2016 (Tkr)

Basenhet	Ack utfall 2016-08	Ack budget 2016-08	Ack diff +/-	Årsbudget 2016
Totalt	60 467,8	57 148,5	-3 319,3	89 597,3
1897 Ej förd budget Med vård	0,4	0,0	-0,4	0,0
5020 Tolkcentral Västerbotten	4 667,3	4 837,0	169,7	7 458,8
5042 Habiliterings centrum Västerbotten	65 504,8	67 792,3	2 287,5	106 297,1
5050 Hjälpmedel Västerbotten	-13 857,2	-19 748,7	-5 891,5	-31 374,3
5891 Funktionshinder gemensamt	2 879,7	2 852,8	-26,9	5 094,2
8015 Nämnden för funktionshinder och habilitering	1 272,8	1 415,1	142,3	2 121,5

K-ställe	Årsbudget	Ack utfall tom aug innev år	Kvarvarande saldo
34680 Handikapp driftanslag	585,2	47,2	538
34685 Infomix region vb hkn	1216	1229,6	-13,6
52783 Handikapporg hkn	3293	1602,9	1690,1